

فہرست دستویس ہامی علوم قرآنی

دکتابخانہ ہامی ایران و برخی کشور ہامی جہان

جلد اوّل

(آثار الانبیاء - انوار التّنزیل)

تحقیق و تدوین

دکتر یوسف بیک بلالپور

(عضویت علمی دانشگاہ آزاد اسلامی)

دکتر سید حسین مرعشی

- (عضویت علمی دانشگاہ شیراز)

سرشناسه	مرعشی، سیدحسین، ۱۳۵۰
عنوان و نام پدیدآور	فهرست دستنویس‌های علوم قرآنی در کتابخانه‌های ایران و برخی کشورهای جهان؛ تحقیق و تدوین سیدحسین مرعشی، یوسف بیگ‌باباپور.
مشخصات نشر	تهران: منشور سمیر؛ مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۵ ج
شابک	دوره ۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰ ج ۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱) ج ۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲) ج ۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳) ج ۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴) ج ۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵) ج ۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶) ج ۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷) ج ۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸) ج ۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹) ج ۱۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۰) ج ۱۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۱) ج ۱۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۲) ج ۱۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۳) ج ۱۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۴) ج ۱۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۵) ج ۱۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۶) ج ۱۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۷) ج ۱۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۸) ج ۱۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۹) ج ۲۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۰) ج ۲۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۱) ج ۲۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۲) ج ۲۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۳) ج ۲۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۴) ج ۲۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۵) ج ۲۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۶) ج ۲۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۷) ج ۲۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۸) ج ۲۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۲۹) ج ۳۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۰) ج ۳۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۱) ج ۳۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۲) ج ۳۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۳) ج ۳۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۴) ج ۳۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۵) ج ۳۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۶) ج ۳۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۷) ج ۳۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۸) ج ۳۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۳۹) ج ۴۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۰) ج ۴۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۱) ج ۴۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۲) ج ۴۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۳) ج ۴۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۴) ج ۴۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۵) ج ۴۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۶) ج ۴۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۷) ج ۴۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۸) ج ۴۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۴۹) ج ۵۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۰) ج ۵۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۱) ج ۵۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۲) ج ۵۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۳) ج ۵۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۴) ج ۵۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۵) ج ۵۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۶) ج ۵۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۷) ج ۵۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۸) ج ۵۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۵۹) ج ۶۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۰) ج ۶۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۱) ج ۶۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۲) ج ۶۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۳) ج ۶۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۴) ج ۶۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۵) ج ۶۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۶) ج ۶۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۷) ج ۶۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۸) ج ۶۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۶۹) ج ۷۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۰) ج ۷۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۱) ج ۷۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۲) ج ۷۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۳) ج ۷۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۴) ج ۷۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۵) ج ۷۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۶) ج ۷۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۷) ج ۷۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۸) ج ۷۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۷۹) ج ۸۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۰) ج ۸۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۱) ج ۸۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۲) ج ۸۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۳) ج ۸۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۴) ج ۸۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۵) ج ۸۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۶) ج ۸۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۷) ج ۸۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۸) ج ۸۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۸۹) ج ۹۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۰) ج ۹۱ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۱) ج ۹۲ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۲) ج ۹۳ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۳) ج ۹۴ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۴) ج ۹۵ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۵) ج ۹۶ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۶) ج ۹۷ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۷) ج ۹۸ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۸) ج ۹۹ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۹۹) ج ۱۰۰ (۷۹۸۳-۷۹۸۴-۳۷۸۰-۱۰۰)
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبیا
یادداشت	ج ۱-۱۵ (چاپ اول: ۱۳۹۴) (فیبا).
موضوعات	۱. قرآن - فهرست‌ها ۲. قرآن - فهرست‌ها ۳. قرآن - فهرست‌ها ۴. قرآن - فهرست‌ها ۵. قرآن - فهرست‌ها ۶. قرآن - فهرست‌ها ۷. قرآن - فهرست‌ها ۸. قرآن - فهرست‌ها ۹. قرآن - فهرست‌ها ۱۰. قرآن - فهرست‌ها ۱۱. قرآن - فهرست‌ها ۱۲. قرآن - فهرست‌ها ۱۳. قرآن - فهرست‌ها ۱۴. قرآن - فهرست‌ها ۱۵. قرآن - فهرست‌ها ۱۶. قرآن - فهرست‌ها ۱۷. قرآن - فهرست‌ها ۱۸. قرآن - فهرست‌ها ۱۹. قرآن - فهرست‌ها ۲۰. قرآن - فهرست‌ها ۲۱. قرآن - فهرست‌ها ۲۲. قرآن - فهرست‌ها ۲۳. قرآن - فهرست‌ها ۲۴. قرآن - فهرست‌ها ۲۵. قرآن - فهرست‌ها ۲۶. قرآن - فهرست‌ها ۲۷. قرآن - فهرست‌ها ۲۸. قرآن - فهرست‌ها ۲۹. قرآن - فهرست‌ها ۳۰. قرآن - فهرست‌ها ۳۱. قرآن - فهرست‌ها ۳۲. قرآن - فهرست‌ها ۳۳. قرآن - فهرست‌ها ۳۴. قرآن - فهرست‌ها ۳۵. قرآن - فهرست‌ها ۳۶. قرآن - فهرست‌ها ۳۷. قرآن - فهرست‌ها ۳۸. قرآن - فهرست‌ها ۳۹. قرآن - فهرست‌ها ۴۰. قرآن - فهرست‌ها ۴۱. قرآن - فهرست‌ها ۴۲. قرآن - فهرست‌ها ۴۳. قرآن - فهرست‌ها ۴۴. قرآن - فهرست‌ها ۴۵. قرآن - فهرست‌ها ۴۶. قرآن - فهرست‌ها ۴۷. قرآن - فهرست‌ها ۴۸. قرآن - فهرست‌ها ۴۹. قرآن - فهرست‌ها ۵۰. قرآن - فهرست‌ها ۵۱. قرآن - فهرست‌ها ۵۲. قرآن - فهرست‌ها ۵۳. قرآن - فهرست‌ها ۵۴. قرآن - فهرست‌ها ۵۵. قرآن - فهرست‌ها ۵۶. قرآن - فهرست‌ها ۵۷. قرآن - فهرست‌ها ۵۸. قرآن - فهرست‌ها ۵۹. قرآن - فهرست‌ها ۶۰. قرآن - فهرست‌ها ۶۱. قرآن - فهرست‌ها ۶۲. قرآن - فهرست‌ها ۶۳. قرآن - فهرست‌ها ۶۴. قرآن - فهرست‌ها ۶۵. قرآن - فهرست‌ها ۶۶. قرآن - فهرست‌ها ۶۷. قرآن - فهرست‌ها ۶۸. قرآن - فهرست‌ها ۶۹. قرآن - فهرست‌ها ۷۰. قرآن - فهرست‌ها ۷۱. قرآن - فهرست‌ها ۷۲. قرآن - فهرست‌ها ۷۳. قرآن - فهرست‌ها ۷۴. قرآن - فهرست‌ها ۷۵. قرآن - فهرست‌ها ۷۶. قرآن - فهرست‌ها ۷۷. قرآن - فهرست‌ها ۷۸. قرآن - فهرست‌ها ۷۹. قرآن - فهرست‌ها ۸۰. قرآن - فهرست‌ها ۸۱. قرآن - فهرست‌ها ۸۲. قرآن - فهرست‌ها ۸۳. قرآن - فهرست‌ها ۸۴. قرآن - فهرست‌ها ۸۵. قرآن - فهرست‌ها ۸۶. قرآن - فهرست‌ها ۸۷. قرآن - فهرست‌ها ۸۸. قرآن - فهرست‌ها ۸۹. قرآن - فهرست‌ها ۹۰. قرآن - فهرست‌ها ۹۱. قرآن - فهرست‌ها ۹۲. قرآن - فهرست‌ها ۹۳. قرآن - فهرست‌ها ۹۴. قرآن - فهرست‌ها ۹۵. قرآن - فهرست‌ها ۹۶. قرآن - فهرست‌ها ۹۷. قرآن - فهرست‌ها ۹۸. قرآن - فهرست‌ها ۹۹. قرآن - فهرست‌ها ۱۰۰. قرآن - فهرست‌ها
موضوع	قرآن - فهرست مطالب
موضوع	قرآن - فهرست‌ها
شناسه افزوده	بیگ باباپور، یوسف، ۱۳۵۷
شناسه افزوده	مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران
رده بندی کنگره	۱۳۹۴ R۰۶۶/۲-۱۹
رده بندی دیویی	۲۹۷/۱۲
شماره کتابشناسی ملی	۳۹۲۳۶۶

فهرست دستنویس‌های علوم قرآنی در کتابخانه‌های ایران و برخی کشورهای جهان جلد اول: آثار الاخیاری - انوارالتنزیل تحقیق و تدوین:

دکتر سیدحسین مرعشی
(عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز)

دکتر یوسف بیگ‌باباپور
(عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی)

ناشر: منشور سمیر

نوبت چاپ: اول- ۹۴

شمارگان: ۱۰۰

بهای دوره: ۹۰۰۰۰۰۰ ریال

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۸۳-۴۷-۸

شابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۸۳-۳۲-۴

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

مقدمه

با نزول قرآن کریم به عنوان معجزه پیامبر اکرم (ص) مسلمانان توجه خاصی به این کتاب پیدا کردند. اهمیت این کتاب به عنوان کلام الهی، و تأکيدات فراوانی که در کلام بزرگان دین نسبت به توجه به آن وجود داشت مسلمانان را بر آن داشت تا از همان آغاز جوانب مختلف آن را مورد بررسی و کنکاش قرار دهند. نتیجه این حرکت، تا به امروز، میراث قرآنیِ سرگرم و ارزشمندی است که بخشی جدایی-ناپذیر از هویت اسلامی ما را تشکیل می‌دهد. بنابراین، بر ماست تا این میراث را بشناسیم و به دیگران معرفی کنیم و بدین وسیله در معرفی این کتاب الهی سهمی برای خود قائل شویم. اما پراکندگی این آثار و نبود آماری صحیح از میزان موجودی آنها مانعی است که همچنان در این زمینه وجود دارد. در حال حاضر، اگر پژوهشگری بخواهد متنی را از متون قرآنی تصحیح نماید مجبور است به ده‌ها فهرست مراجعه کند تا تعداد نسخ موجود از آن را استخراج نماید و احیاناً نسخ قابل دسترس را به دست آورد. نبود یک فهرست توصیفی کامل و شامل از دست‌نوشته‌های قرآنی خلأ بسیار عمیقی برای محققین این حوزه به شمار می‌آید. این کاستی زمانی بیشتر احساس می‌شود که به این نکته توجه داشته باشیم که رشته علوم قرآنی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی است و دانشجویان این رشته، به ویژه در

مقاطع تحصیلات تکمیلی، همواره به دنبال دست‌نوشته‌ای هستند تا تصحیح آن را به عنوان پایان‌نامه تحصیلات خود انتخاب نمایند.

هر چند در سال‌های اخیر به برکت مؤسسه الجواد در مشهد، دو فهرست عمومی بزرگ ایران، یعنی دنا و فتحا، به همت استاد فرهیخته، حجت الاسلام مصطفی درایتی تولید و منتشر شد، باز کاستی‌هایی در این زمینه مشاهده می‌شود. یکی از این کاستی‌ها عدم آشنایی دانشجویان و پژوهشگران حوزه علوم قرآنی از انتشار چنین فهرسی است. مشکل دیگری که در این راستا وجود دارد تنظیم این فهرس بر اساس الفبایی است. از این رو، پژوهشگر باید وقت زیادی را برای یافتن نسخه مورد نظر خود صرف کند. برای رفع این مشکلات بر آن شدیم تا فهرست توصیفی دست‌نوشته‌های قرآنی را به صورت مستقل تهیه کنیم.

مجموعه حاضر علاوه بر دست‌نوشته‌های فهرست شده ایران شامل دست‌نوشته‌های موجود در برخی کتابخانه‌های ۱۳ کشور دیگر است. این کشورها عبارت‌اند از: پاکستان، تاجیکستان، ترکمنستان، گرجستان، ترکیه، عراق، سوریه، یمن، مصر، ایرلند، انگلستان، آلمان، آمریکا. هر چند اذعان داریم این فهرست نیز کاستی‌های زیادی دارد و نمی‌تواند آمار کاملی از دست‌نوشته‌های قرآنی ارائه دهد ولی قطعاً کامل‌ترین فهرستی است که تاکنون از ثراث قرآنی ارائه شده است. امید آن که این فهرست به مرور تکمیل گردد.

در این مجموعه حدود ۳۵۵۰۰ عنوان دست‌نویس قرآنی وجود دارد که حدود ۶۰۰۰ نسخه آن مربوط به مصاحف است و ۲۹۵۰۰ عنوان به علوم قرآنی اختصاص دارد. این علوم عبارت‌اند از:

- تفسیر ۱۴۵۷ عنوان
- تجوید ۶۳۲ عنوان

- قرائت ۳۰۱ عنوان
- فقه القرآن ۵ عنوان
- قصص القرآن ۳ عنوان
- سایر علوم قرآنی ۵۴۷ عنوان

در این فهرست، برای هر نسخه، شماره‌ای در نظر گرفته شده که نمایانگر رکورد یا میزان نسخ معرفی شده در فهرس منتشر شده است.

سعی شده تا کتابشناسی‌های مختلف از یک کتاب، که توسط فهرست‌نگاران محترم در فهرس نسخ خطی قید شده، با ذکر منبع و نام فهرست‌نویس آورده شود. هر چند در مواردی این کار تکرار مکررات به نظر می‌آید، اما این امکان را به خواننده می‌دهد که نظر فهرست‌نگاران مختلف درباره یک اثر را بداند، و به یک سری معلومات جامع درباره آن دست یابد.

کتاب‌ها و رساله‌هایی که مؤلفشان معلوم نبودند، جای مؤلفین خالی گذاشته شده و در صورت مشخص بودن مؤلف، نام وی ذیل عنوان کتاب آمده است. در انتهای کتابشناسی‌ها، منابع و مآخذ داخل قلاب ذکر شده که اطلاعات جامع آن در بخش منابع آمده است. همچنین در آخر هر بخش از نسخه‌شناسی‌ها، به فهرست مورد نظر ارجاع داده شده است.

در بخش نمایه‌ها نیز تنها کتاب‌هایی که مؤلفشان معلوم است، در بخش مؤلفین، ذیل نام هر یک ذکر شده‌اند و کتاب‌ها با مؤلفین ناشناس در این نمایه وارد نشده‌اند. لازم به ذکر است این فهرست به صورت نرم‌افزار نیز تولید و تکثیر شده که این کار کمک شایانی به محقق می‌کند تا بتواند در اسرع وقت دست‌نویس مورد نظر خود را بیابد.

قطعاً این کار مانند همه کارهای بشری دیگر دارای کاستی‌هایی است؛ لذا از محققین عزیز استدعا داریم با نظرات خود ما را در هر چه بهتر شدن این فهرست یاری فرمایند.

تقدیر و تشکر

در پایان بر خود واجب می‌دانیم که از زحمات عزیزانی تشکر کنیم که در تدوین و انتشار این فهرست ما را یاری فرمودند:

از جناب آقای سیدعلی مقدم ریاست محترم مرکز طبع و نشر قرآن کریم که با انتشار این مجموعه، به دو شکل کتاب و نرم‌افزار، در ضمن سلسله منشورات مرکز، موافقت کردند.

و از جناب آقای حاجت الاسلام و المسلمین مصطفی درایتی و فرزند خلفشان، جناب آقای دکتر مجتبی درایتی و همکاران گرامیشان در مؤسسه الجواد در مشهد که در تدوین این فهرست ما را یاری فرمودند.

و از تمامی دست اندرکاران و دوستان عزیز در مؤسسه خدمات رایانه‌ای احیا، بالاخص از جناب آقای مهندس حسن میرزائوری، جناب آقای مهندس محمدمهدی شعبانی و سرکار خانم مونا کاظمی، و همکاران گرامیشان که ما را در آماده‌سازی این مجموعه یاری فرمودند.

والسلام علیکم

سید حسین مرعشی

یوسف بیگ باباپور

تهران - مرداد ماه ۱۳۹۴ خورشیدی